

Frá útheiminum.

Fra New York telegraferes, at den amerikanske Kemiker, Dr. Samuel Eveland, har opfundet en Metode, ved Hjælp af hvilken man kan behandle almindeligt Græs, saa der opstaar et fortrinligt og billigt Materiale til Klædefabrikation. Opfindelsen menes at ville revolutionere hele Klædeindustrien, og de engelske Tekstilfabrikanter skal allerede have forsøgt at sikre sig de engelske Rettigheder. Klæder af Græs? Sikke noget Hø!, skriver »Dansk Tekstil Union«.

New Foundlands Regering har tilbudt den kanadiske Regering Halvoen Labrador for 100 Mill. Dollars. Tilbudet vil blive behandlet i det kanadiske Parlament i den kommende Samling. Labrador har et Areal paa ca. 300,000 Kvadratkilom. og regnes for at have ikke ubetydelige Udviklingsmuligheder. Der findes store Skove og Mineraler. Fiskeriet er en stor Indtægtskilde. Salgssummen vil kunne fri New Foundland fra dets Statsgæld.

I en Tale i Thornley udtalte Premierminister Mac Donald angaaende Toldspørgsmaalet, at han personligt gerne vilde stræbe henimod Toldoverenskomster, saaledes at Ænringen fra Englands Side i Stedet for at medføre højere Toldmure vilde blive, at andre Nationer fik Overenskomster med England og brød Toldmurene ned.

Intel Udbytte i Akts. Burmeister & Wain 1931. Driftsoverskudet, ca. 3,1 Mill. Kr., anvendes væsentligst til Afskrivninger. — Ca. 2 Mill. Kr. mindre Overskud end for 1930.

Socialminister Steincke arbejder ihærdigt for billigere Levnedsmidler og Brændsel til Arbejdsløse.

Hvert eneste Barn sulter i Ostrigs skønneste By. 18,000 af Byen Steyrs 22,000 Indbyggere har ikke det daglige Brød. 90 pCt. af Befolkningen lider Hunger. — 11,000 Mennesker er Tiggere. — Der er frygtelige Tilstande som Følge af Arbejdsløsheden.

Kineserne har gjort store Ammunitionskøb i U. S. A.

Steincke og Hauge siga: »Vi maa alle være med til at skaffe Arbejde« — og støtte dansk Arbejde.

Hitler hefur nú bjargað sær tyskan borgaraskap, og er stíllaður upp sum kandidatur til presidentvalið.

Bygningssmedkernes Fagforening i København er 60 Aar.

To tyske Ingeniører, der er Ophavsmændene til det store Saltprojekt i Sønderjylland, har for kort Tid siden forhandlet med Statsminister Stauning om Koncession paa de Saltlejer, som efter deres Opfattelse findes under Langbroggaards Jorder ved Sønderborg.

Rigsregeringen bremsar Hítlers Agitation.

Mac Donald er opereraður í óðrum eyganum.

Bollleikurin í Onglandi er mikil í vetur.

Den svenske Kugleleje-Fabrik S. K. F. startede for 25 Aar siden med 12 Arbejdere. Nu beskæftiger den 25,000 Arbejdere og Funktionærer og sælger 54 Millioner Kuglelejer om Aaret.

Papirfabrikerne har haft et godt Aar. Overskudet er ca. 400,000 Kr. større end for 1930. — Uforandret 10 pCt. Udbytte til Aktionærerne, men større Henlæggelse.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Det færøske Fiskeri-nævn

har i den forløbne Uge været samlet i København. Ministeren for Søfart og Fiskeri, Statsminister Th. Stauning, har paa Grund af Sygdom ikke kunnet deltage i Moderne.

Det vides at Fiskerinevnet særligt har behandlet Spørgsmaalet om den engelske Indførselstold og Færingeres Adgang til Fiskeri ved Grønland.

At Nævnets Medlemmer kom Navigator D. J. Strom og Lagtingsrevisor G. Winther hjem med »Tjaldur« i Gaar.

Redaktør P. Nielsen,

der ogsaa er Medlem af det færøske Fiskeri-nævn vil for han kommer hjem rejse til Lofoten under Fiskerisæsonen. Muligt vil Hr. Nielsen, dog først rejse til London i Anledning af Fisketolden.

Amtmand Ringberg

er fremdeles bortrejst. Dømrer Filip Hansen er konstitueret Amtmand.

Formaður Javnaðar-flokksins,

harra M. S. Viðstein, lögtingsmaður kom heimaftur ígjár við »Tjaldurinum.«

„Tjaldur“

hevdí 580 tons av stykkjagóði, hesa ferðina, úr Keypmannahavn.

„Smiril“

kemur í dag úr Keypmannahavn. Hetta er eitt bæði fitt og snoðið far. Hyggið bert at honum!

Býráðið

samtlykti á seinasta fundi at fáa broytt »bevertar«-lógina soleiðis fyri Havnina, at ongur útsalur verða opnar aftaná kl. 7 um kvöldið. Tó skal kaffi og køkusola loyvast til kl. 11 um kvöldið.

Skaldinnan,

frúgvín Martha Lichtenberg-Madsen, kom til Føroyar við »Tjaldurinum«. Hon ætla at dvølja her eina tíð, og samtíða skriva til ymisk dansk bløð.

Fyrilestur

við ljósmyndum, um veraldar-arkoyrslu s'ma, heldur harra Richard Bugatsch í »Havnar Bio« Tórskvöldið 3. mars kl. 8 1/2. Avloppeningurin fer til »Føroya felag móti tuberklaskjúku«.

Vrakaralógin

kemur fram í Landstinginum í dag. Hon fekk einmælt viðmæli í Fólkatinginum.

Kreppunevndin

heldur fund í eftirmiddag.

Fiskemarkedet.

»Føroya Fiskaútflutningsfelag« meddeleir:

22.—2.—32.

Oporto: Ingen Tilførsel af færøsk Klipfisk. Tilførsel af islandsk Klipfisk 159 Tons, af norsk 297, af newfoundlandsk 18. Priser (Esc. pr. 60 kg) for færøsk og islandsk Klipfisk 170, for norsk 210, for newfoundlandsk 345. Kurs for Lst. (Esc. pr. 1 Pd). 110,00. Markedet fast.

24.—2.—32.

Barcelona: Tilførsel af islandsk Klipfisk 1.000 Tons. Priser (Pesetas pr. 50 kg) for 1. Klasse Klipfisk 84—94. Beholdninger af alle Klipfiskesorter.

Genaa: Markedet fastere Efterfølgende stigende. Priser (Lire pr. 100 kg) for islandsk fuldtørret Smaafisk 170, for islandsk Labrador Style 150, for islandsk stor Saltfisk 170, for smaa do. 130, for islandsk vasket og presset Torsk 140. Fra Tyskland »Messina« 80 Tons.

25.—2.—32.

Bilbao: Tilførsel af færøsk Klipfisk 362 Tons, af islandsk 305. Beholdninger af færøsk Klipfisk 600 Tons, af islandsk 1150. Priser uforandret. Sterling 45,12.

26.—2.—32.

Oporto: Ingen Tilførsel af færøsk Klipfisk. Tilførsel af islandsk Klipfisk 245 Tons, af norsk 64, af newfoundlandsk 168. Priser (Esc. pr. 60 kg) for islandsk Klipfisk 170, for norsk 210, for newfoundlandsk 345. Kurs for Lst. (Esc. pr. 1 Pd) 110,00.

Um ríkisútgávu av skúlabókum.

Ein innsensari hevur undir merkinum »J« skrivað grein í »Skúlablaðnum« nr. 5 í ár um omanfyri standandi evni. Høvuðsinihaldi í nevndu grein er eftir einum íslenskum tíðarriti »Mentamála« fyri september seinasta ár. Eg loyvi mær at nerta eitt sindur við innihaldi av hesi grein. Millum annað sigst í greinini, at íslenskir javnaðarmenn á vetrartrí 1931 hava sett uppskot fram um, at ríkið skal útgeva skúlabókur.

Uppskotið hevur aftur verið til víðgerð í summar. Síðan loyvi eg mær at endurrita ein part av greinini í Skúlablaðnum: »Høvuðsinihaldið í hesum uppskoti er hetta: Allar tær bókur, sum til hvørja tíð eru lóggjaldar til kenslu í barnaskúlanum, skulu gevast út og veljast av ríkinum, og semjing skal koma í lag við eigararnar um útgávurættin.

Tað skal vera ein útgávustjórn. Í útgávustjórnini eru 3 menn. Fræðslumálastjórnin, sum er formaður stjórnarinnar og 2 menn útnevndir fyri 3 ár í senn, annar av stjórn sambands íslenskra barnakennara og hin av mentamálaráðinum.

Útgávustjórnin ansar eftir, at nógmikið er til av bókum. Hon ger semjing um ríttin og útgávurætt, prenting, bókaband og útsending og ásetur kostnaðin. Roynt verður at gera bókurnar so bilagar sum møgulegt, tó vandi arbeiddi.

Ríkisgrunnurin letur til útgávurnar 10,000 kr. um árið í

5 ár frá tí, at tíkið verður við útgávustarvi.

Hetta er enn bert komið stutt áleiðis hjá Íslendingum, og er enn bert eitt uppskot, men er tó vert at leggja til merkis. Um allan heiminn verður roynt at gera bornunum so lagaligt sum vel møgulegt at fáa algongu til skúlabókur, tí tær eru ofta dýrar at keypa, men eru tó eitt amboð, sum bornini nýðast at hava, um nakað skal koma av skaffi. Her heima hjá okkum er hetta vert at hugsa um, tí landið er lítið, og fólkíð er fátt, bókur hava tí lítlan marknað og vera tí dýrar at keypa.

Er hetta ikki ein spurningur, sum verður at hugsa um hjá teimum, sum skipa fyri skúla- víðurskiptum okkara?»

So vítt harra »J«. Hetta er av sonnum eitt týðningarmikið mál, sum eigur at takast til umrøðu og eigur at sendast inn til lögtingsins til tingsetuna í summar.

Eg eri einigur við »J« í øllum uttan teim seinastu orðunum, hann skrivur; tí tey vísa, at »J«, tó at hann er ein rættshugsandi maður, hevur ein stóran feil, sum tíverri gongur ígjøgnum okkum Føroyingar; men sum vit av øllum alvi eiga at berjast ímóti og rudda burtur. Tann feilurin er, at »J« sigur »teimum« í staðin fyri »okkum«. Vit Føroyingar siga ovtíðint »teir« og »tey« í staðin fyri »vita«. »J« skrivur nevniliga, at hetta er nakað at hugsa um hjá teimum, sum skipa fyri skúla víðurskiptum okkara.

Eitt gamalt orð sigur, at tann vissi deyði er fyri eini sak, tá nevnd er sett til at hagraða hana. Tó at eg á ongan hátt havi nakað ílt at siga um teir, ið skipa fyri okkara skúla víðurskiptum, so haldi eg, at henda sak er ov týðningarmikil at skjóta frá okkum lærarum og yvir á aðrar. Felag okkara eigur at hagraða hetta mál á felagsfundi og seta uppskot fram, sum verður at senda inn á lögting nú í summar.

Vit hoyra so tíðint í hesum døgum, at einki kann gerast vegna kreppuna, og tíverri at hetta er alt óvænt; men hetta mál er so týðningarmikið, at vit nýðast at fara íhølt við at fáa tað fram, sjálvt um tíðirnar eru ringar. Og ikki hugsi eg, at kostnaðurin verður so stórur, at hann nerrar landið á nakran hátt.

Tíðirnar eru ringar, tað mega vit ássanna; men tað er ein spurningur, um tað ikki í ringum tíðum meira enn nakrantíð reður um at veita skúlabørnum so bilagar bókur og á so lagaligan hátt, sum gjørligt.

So vítt eg minnist, er tað o. u. tvey ár síðan, eg skrivaði grein í hesum blaði um kommunala útsolu av skúlabókum í hvørari bygd her á landi.

Eg visti á, hvussu tvørilgt tað nógva staði er at fáa bókur til bornini. Og hvussu slíkur trupulleiki tarnar skúlaarbeiðinum. Eg skeyt tí uppá, at lærararnir skulu hava bókasolu, tó ikki privat, men kommunala. At bókasolan er privat, er skaðiligt

av tí, at bókurnar tá verða seldar ovdýrar, og fátek foreldur hava ikki ráð at keypa bornunum tær dýru bókurnar. Tá bókasolan er kommunal, verður prísurin ásettur av sóknarstýrinum, tó má lógtingið áseta hægsta prís ella rættari sagt, lógtingið ásetur eitt mark, sum prísurin ikki má fara uppum t. d. ein ággóða av tíggju procent. Nú kanska ággóðin stundum er 40%—50%. Privatir menn mega á ongan hátt hava høvi til at taka ovtstóran ággóða av skúlabókum. Eisini á annan hátt er tað skaðiligt, at henda solan er privat, sum t. d. í smáum bygdom, har bókur av hesi orsök alls ikki eru at fáa til keyps. Bornini úr hesum bygdom mega burtur í aðrar bygdir — stundum í aðrar oyggjar — fyri at fáa tær neyðturvilugu skúlabókur; at slíkt tarnar undirvísingini, er eyg-sjónligt.

Nú vilja menn hugsa sum so, at tað er sjálvanda, at lærararnir syrgja fyri at fáa bornunum skúlabókur á lagaligasta og bilagasta hátt. Ja, lærarin vil sjálvanda gera tað; men trupulleikarnir eru so meindir, at lærararnir ikki eru forir fyri at halda privata bókasolu. Í teim bygdom í Føroyum — og ta eru teir flestu — har meginparturin av monnum eru arbeiðsmenn og fiskimenn, má bókasolumaðurin stegja eftir peninginum, til menn fáa »uppláring« einaförð eftir nýttár; men kunna allir lærarar tað? Hava teir somikið av avloppeningi, at teir kunna rinda skúlabókurnar í eitt ár, áðrenn teir fáa peningin fyri tær aftur? Eg trúgvi, at teir lærarir, sum eru forir fyri slíkt, eru neyvan meir enn tíggju í heila Føroyum.

Tá vit so minnst til, at mong foreldur eru so fátek, at tey alls ikki kunna rinda peningin, sum bókurnar kosta, so vita øll, at lærararnir ikki á nakran hátt hava ráð til at handla við skúlabókum. Vit mega ganga eina aðra leið, og hon er tann einasta rættvísa og tann einasta, sum er gongd, og tað er lands-handilsvegurin ella kommunu-handilsvegurin. Kanska var tað betri at sagt: lands-handils- og kommunuhandilsvegurin; tí lógtingið og kommunurnar mega her ganga hond í hond, um munagott úrslit skal fáast úr hesum týðningarmikla máli.

Lærararnir skriva so einaförð um árið til landsnevndina og greiða frá, hvørjar bókur teir ynskja. Bókurnar verða so sendar til lærarans saman við rokning fyri bókurnar. Rokningin verður so flýdd formanni sóknarstýrisins, sum sóknarinnar vegna rindar bókurnar, so skjótt sum tilber. Lærarin selur bókurnar og heldur rokiskap yvir peninginum, sum bókurnar kosta. Hann ger, hvat hann kan fyri at fáa peningin inn; men tann peningur, sum lærarin ikki fær inn má krevjast av sóknarstýrinum og kann pantast eins og kommunuskattur. Tann peningur, sum ikki fæst vegna tess, at foreldur ikki hava ráð at